

לקחה מזוב

פרש ראה התשס"ז יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

7:44	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:13	מוצאי שבת
8:55	סוק"ש מג"א
9:31	סוק"ש גר"א
1:01	חצות

שבת מברכין חודש אלול
יום שני אחה"צ שעה 3 41 דקות 17 חלקים
ר"ה בימים שלישי ורביעי

המאור שבה היה מחזירן למוטב, לזה תלה הכל בשמיעה. (אוה"ח הק')

"והקללה אם תשמעו וגו'"
פיי, המונע עצמו משמיעת התורה, הרי הוא מקולל מעצמו, וזה הוא שיעור הכתוב "והקללה אם לא תשמעו" זו היא הקללה, ועוד לו שישוּבנו לסור מכללות דרך החיים, כמו שגמר אומר "וסרתם מן הדרך וגו', ולא זו בלבד אלא יחצוב לו בארות נשברים, כאמרו "ללכת אחרי וגו'". (אוה"ח הק')

"וסרתם וגו' ללכת"
"הלא המה בעבר הירדן" (יא, ל) – סופי תיבות אהרן. לפי שעד עתה היו העננים על ידו שהיו מראים להם הדרך, ועתה פסקו העננים (תענית ט"ו). לכן צריך ליתן להם סימן לידע הדרך. (בעה"ט)

"ונתצתם את מזבחותם..."
לא תעשון כן לה' אלהיכם"
על מקרא זה דורש רבן גמליאל בספרי: וכי תעלה על דעתך שישאל נותצין למזבחותיהם? חס ושלום! אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו מעשיכם הרעים למקדש אבותיכם שיחרב. ומחכמים האחרונים יש שדרשו בדומה לזה, להקיש מבית המקדש בציון למקדש-מעט שבכל עיר וכפר, שכך כתוב ב"ספר חסידים" לרבי יהודה חסיד מרגשבורג: אם תראה בית של צדיק או בית הכנסת חרב, או רשעים דרים בו, דע שישאל היו דרים בו דרך בזיון. בית המדרש שנוהגים בו קלות ראש סופו נופל ביד ערלים, דיו
עבד שיהא כרבו, כי לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל.

מכלל מצות "לא תעשון כן לה' אלקיכם" –
שלא לאבד שם משמותיו של הקב"ה. "וכתב רבינו משה איסרליש, בעל ה"מפה": אסור לכתוב שם לכתחילה שלא בספר, שיכול לבוא לידי בזיון.
ולכן נוהרין שלא לכתוב שם באגרת, ויש נוהרין אפילו במלה "שלום", שלא לגמור כתיבתה.

"ונתצתם את מזבחתם ושרתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעו"
שנה הכתוב במכוון, דמזבחות ומצבות שאהובה לאבות (ספרי שופטים ו') יתכן דהמה

אדם בריא וטוב, יזון ויבריא ויחזק בו. האמנם אם יקח אותו אדם חולה ממחלת הצד או המוקדת, כבר יהיה לו מזיק וממית, לא בבחינת טבע המזון הפועל כ"א בבחינת רוע וקלקול טבע האדם המקבל אותו. (אברבנאל)

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה"
(יא, כו)
פתח בלשון יחיד: "ראה", וסיים בלשון רבים: "לפניכם"? מכאן ראה, אומר רבי חיים מוורמזיא, אחיו של מהר"ל מפראג, שאפילו יודע המוכיח כי מכל המקשיבים ללקחו יושפע רק אדם אחד ויחיד, אל ימנע דבריו מן הציבור. שכן מצינו למשה רבינו שדיבר בפני כל ישראל ואמר "לפניכם", בעוד שדבריו היו מכוונים אל היחיד ואמר לו "ראה", כדי להציל נפש אחת מישראל.

סח רבי מנדלי מקוצק:
תנינת התורה היא לכל אחד מישראל, לכן נאמר בלשון רבים "נותן לפניכם", בעוד ההתבוננות וההסתכלות בה, תלויה במדרגת כל אחד ואחד, ולכן נאמר בלשון יחיד "ראה".

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו"
(שם)
סח הרבי ר' חיים מאיר מויז'ניץ:
יש אמונה של "שמיעה", אמונה פשוטה, מה שכל יהודי שומע מאביו וזקנו; ויש אמונה של "ראיה", של התבוננות והסתכלות שכלית, חקירה, שהסיכון בה רב.
וזה שמרמוז הכתוב: אמונה בבחינת "ראה", יש בה גם ברכה גם קללה, כי החוקר עלול להסתבך בכפירה; אבל אמונה שכולה ברכה, אין זאת אלא האמונה הפשוטה, בחינת "שמיעה" – "את הברכה, אשר תשמעו..."

"את הברכה אשר תשמעו וגו'"
(יא, כז)
אומרו "את", להעיר כי מלבד הברכה המושגת מדרך ה', עוד לו עמה יעוד הטוב, והוא "אשר תשמעו", כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש, כאמרו (ישעיה נ"ה ג') "שמעו ותחי נפשכם", והמרגיש בטעם התורה, תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב לנותן מתנה טובה מופלאת, ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה.

ותלה הכתוב הברכה בשמיעה, ולא הזכיר לא מעשה ולא שמירה, לפי שהשומע דברי אלקים חיים, התורה מטיבה נפשו ומיישרתו, כי יש בה סם חיים, כאומרו ז"ל (פתיחתא דאיכה רבתי ב' דה"מ רבי אבא בר כהנא) וז"ל:

פנינים לפרשה

"ראה"
הביטה וראה שלא יהיה ענינך על אופן בינוני כמו שהוא המנהג ברוב, כי אמנם "אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", והם שני הקצוות, כי הברכה היא הצלחה יותר מן המספיק, על צד היותר טוב, והקללה היא מארה מחרת שלא יושג המספיק, ושניהם לפניכם להשיג כפי מה שתבחרו. (ספורנו)

והענין
וכן אמר אאז"ל, שאין פשרות ביהדות, והענין לרמוז על האמונה הפשוטה, ועי"ז יעץ מרע"ה שלא לילך בהתחכמות ובחקירות, כי עי"ז יכשל בעיקרי הדת, ובפרט כשראה מרע"ה הדורות השפלים ובמעט חקירה יכשלו, ע"כ יעץ להם הדרך לילך באמונה ובתמימות. ובוזה נסמך ענין מסית ונביא שקר ועיר הנדחת, שבאם לא הולכים בדרך הפשט יכול האדם להכשל בזה ע"י החקירות. (בית ישראל)

כמדבר יחיד, "לפניכם" כמדבר רבים.
לפי שאמרו רז"ל (קידושין מ'): לעולם ידמה לאדם כאילו היה כל העולם מחצה על מחצה זכיות ועונות, עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, לכך אמר אל כל יחיד "ראה", שיראה בעין שכלו כי כל מעשיו יחזרו "לפניכם", לכולכם.
והזכיר ענין זה בפרשה זו המדברת מענין הר גריזים והר עיבל, כי שם נעשו כל ישראל ערבים זה בעד זה, ומצד הערבות רבים נתפסים בעון היחיד. (באור החיים)
(כלי יקר-חתם סופר)

"ברכה וקללה"
(יא, כו)
יאמר, שיהיו ברכה כאשר ישמעו אותם, והמה בעצמם יהיו קללה לאדם הבלתי שומע אותם, כי בהיות המצוות טובות בעצמן הנה כפי המקבלים, פעמים יהיו ברכה כאשר הם ישמעו אותם, ופעמים יהיו קללה, כי כאשר לא יקיימו אותם המה יהיו להם למוקש ולקללה. והוא עי"ד מ"ש הנביא (הושע י"ד יז) "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בס", ר"ל, שהם בעצמם ישרים וטובים, ואמנם בבחינת המקבלים כבר יהיו טובים ונאותים להליכה בהם לצדיקים, ובבחינת הפושעים יהיו דרך רע ומכשול בערכם, ויקרה בזה מה שיקרה במזון הטוב, כלחם בשר ויין, שהוא מזון טוב ונאות בעצמו, וכאשר יקחו

מהאבות שנבנו לשמים, לכן "ונתצתם את מזבחותם", שהם עבדו לעו"ג, אבל אשרות ופסילים יתכן הן נעשו לעו"ג, ולכן אשרות ופסילים יתכן תשרפון, שהם ודאי נעשו לעו"ג, ופשוט.

"לא תעשון כן לה' אלקיכם, כי אם אל המקום אשר יבחר ה' וגו'" (יב, ז-ה)

והרב החסיד מהר"ר יעקב מולכו ז"ל בדרשותיו כ"י, פירש במאי דתנן פרק כל הצלמים (ע"ז מ"ה), אמר ר"ע כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה בידוע שיש שם ע"ז, וכתבו התוס' בירושלמי פריך מבית הבחירה ומשני ע"פ נביא. וז"ש "אבד תאבדון את כל המקומות... את אלהיהם על ההרים", דמכאן למד ר"ע דרוש זה דכל מקום שאתה מוצא הר גבוה, וכמ"ש דמסר להם סימנים של המקומות שרגילים האמוריים לעבוד ע"ז.

ול"א, אף שאמרתי לך "אבד תאבדון" שצריך לשרש אחריה, "לא תעשון כן לה' אלקיכם", דהיינו בית הבחירה, לומר דמאחר שהוא הר גבוה ודאי שיש שם ע"ז, אלא "אל המקום אשר יבחר ה'... לשכנו תדרשו", ואמרו בספרי תדרשו עפ"י נביא, ואל תירא לומר שיש ע"ז. (נחל קדומים)

"ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם וגו'"

(יב, ז) וכתוב (לקמן פסוק י"ב) "ושמחתם לפני ה' אלקיכם". וביאר בזה, בתחילה כשהמקדש היה קיים היו מתראים לפני ה'. אבל עתה היאך אנו יכולים לקיים לאכול ולשמוח לפני ה'. אלא בתחילה שכאדם יושב עצמו לאכול על שולחנו, מברך על הלחם המוציא כו', וכיון שמברך באה השכינה לפניו, וצריך אז להתחיל לדבר בד"ת על השלחן להיות מקוים בו הפסוק (יחזקאל מ"א כ"ב) "זה השלחן אשר לפני ה'". ונאמר "ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם", הואיל ועומד אדם לפני אדונו צריך לחון את העניים ליתן להם מה שהוא עצמו אוכל, ולא להיות בלען על שלחנו כדרך הלעטה ובלענות, כמו עשו שנאמר בו (בראשית כה, ל), "הלעיטני וגו' (משלי י"ג כ"ו) "ובטן רשעים תחסר", לכן "ואכלת לפני ה' אלקיך" כתיב ולא לפני כחות החיצוניים, ולא יסוק בדברים בטלים כ"א בד"ת ובצרכי סעודה, ואח"כ "ושמחת לפני ה' אלקיך" בכוס של ברכה, שצריך לשמוח ולהראות שמחה כשמברך ולא עציבת כלל, ואז השכינה שורה למעלה על ראשו, והיינו "לפני ה' אלקיך" ע"כ.

ורמו של שמחה נמצא בכוס של ברכה, שאמרו רז"ל (ברכות נ"א) "דברים נאמרים בכוס של ברכה כו', ואנו אין לנו אלא ארבעה, וסימנם חמשה, הנני אומר שסימנם ג"כ שמחה".

"ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם ושמחתם בכל משלח ידכם אתם ובתיכם אשר ברכך ה' אלקיך"

(יב, ז) ואני שמעתי מפי מגידי אמת, שבזמן הרה"ג קדוש יאמר לו, מלומד בנסים, כמהר"ר יוסף קובו זצ"ל כשבתו על כסא מלכותו בשלונקי, איש אחד צנוע אמרו שהיה לו מגיד ומגלה רזין, והלכו אצלו מגדולי ישראל רבני העיר המה ראו קו תמחו, שהיה אומר סודות ונסתרות, והן קדם לא הוש בר הכי כלל, והגיע השמועה להרה"ג הנז' מפוס רבנן, וכה ענם: צאו וראו כיצד איש זה מתנהג

באכילה ושתייה, והשיבוהו: ידענו שהוא אוכל הרבה יותר משאר בני אדם, והשיב הרה"ג הנז' "א"כ אין צריך בדיקה וחיפוש, פומיה מחכים עלוהי כי הוא מהסטי"א, דהקדושה אינו שורה באדם שאוכל הרבה, ואני גזור ששום אחד לא ילך אצלו, וכך היה, דפירשו ממנו ונתגלה דהיה מהסטי"א. ומאחר עלות כל הדברים אשר ראו עיניך, ודאי נאמר לבעל תשובה למעט באכילתו, ואף אותו המעט לא יקפיד עליו שיהיה עולה על שלחן מלכים, "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" לקיום הנפש, כי (משלי יג, כה) "צדיק אוכל לשובע נפשו". (שמחת הרגל)

סו"ט

גדולה לגימא, ואותו מותר אשר היית מותר משובע, אילו האכלת לפני חיי העוה"ז והבא, גם עברת על כל תשחית. לכן דברי רמב"ם (דעות ד, א) תשים עטרה על ראשך שכתב: לא תאכל אלא כשאתה רעב, ולא תשתה אלא כשאתה צמא, ולא תאכל עד שתשב לגמרי אלא פחות שלישי, ולדברי הראב"ד כתענית לפני יוצרך יחשב לך. (מובא ב"סוד התשובה" לרבינו יונה. וממה שהביא את הראב"ד לאחר שכתב שיאכל פחות שלישי, נראה לכאורה דאם אכל פחות משלישי, ונמנע מלאכול יותר בעודנו תאב משום כבוד הבורא, גם זה לתענית יחשב. ועיין ס' "מופת הדור" פרק ט"ו אות ס"ט – הג"ה.) (חדים)

"ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם ושמחתם בכל משלח ידכם אתם ובתיכם אשר ברכך ה' אלקיך"

(יב, ז) וראוי שתעורר באמרו, "ושמחתם בכל משלח ידכם", וכן אמר אחרי זה (פסוק י"ח) "ושמחת לפני ה' אלקיך בכל משלח ידך", וממה משלח היד אשר יזכור תמיד אצל השמחה.

אבל ענינו, שלפי שישראל היו עושים נדבות גדולות בתבואות שלהם, בתתם תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני, ובכורות הצאן והבקר, ראשית הגז ושאר הדברים כלם, הזהיר אותם שכאשר יביאו כל זה למקדש ויתנו אותו שמה ללוים ולכהני ה', שלא ירע עיניהם על הוצאתם ונדבותיהם, כי הפעל המשובח ראוי שיעשה אותו האדם בשמחה ובטוב לבב, ואם לא יהיה כן יראה כאילו הוא אנוס בדבר ההוא, ולא יקרא לזה נדיב כ"א עשוק וגזול כל הימים. ולכן אמר על אותו נדיבות "ושמחתם בכל משלח ידכם", שמשלח היד הוא המתנה והנדיבות.

(אברבנאל)

"כי יקום בקרבך נביא או חלם חלוס"

(יג, ב) רבים מיראי ה' יתמהו לאמר, מה זה עשה ה' לנו להגביר כ"כ כח הכופרים. אבל התשובה לשאלה זו מפורשת בתורה "כי יקום בקרבך וגו' ונתן אלקיך אות" בשמים "או מופת" בארץ, ובא האות והמופת... לא תאבה לו ולא תשמע עליו, כי מנסה ה' אלוהיכם אתכם וגו', ומפירש בכתובים אלו, כי אפשר שכאשר יקום נביא שקר להסית ולהחית ויתן אות בשמים כי מחר תעמוד החמה במקומה, יתנו לו כח מן השמים שיתקיימו דבריו והחמה תעמוד, ומפני מה הוא כך, "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם". וא"כ בעקבתא דמשיחא דכתיב (זכריה י"ג ט"ו) "וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב", שצריך להיות קודם בוא המשיח, צירוף אחר

צירוף, ובחינה אחר בחינה, אין מקום לתמוה על הכח שניתן לנביאי השקר בימינו, כי מנסה ה' אותנו.

עוד אמר, כי טבע כל דבר להתגבר בכל כוחותיו בהגיע זמנו להתבטל, כן הוא כנר טרם יכבה, וכן החושך בסוף הלילה, וכאשר קרובים הימים אשר יתקיים הכתוב (שם פסוק ב') "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ע"כ הטומאה מתגברת בכוחותיה האחרונים, באופן שלא היה כן מימות עולם, ומזה נוכל להבין, כי ימי הישועה קרובים לבוא, (דברי הקדוש בעל "חפץ חיים" ז"ל).

(קובץ מאמרים לרב אלחנן וסרמן זצ"ל)

"אחרי ה' אלהיכם תלכו"

(יג, ה) וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה (גמרא) כתב רמב"ן בפירושו לתורה:

אי אפשר לזכור בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו וכל משאו ומתנו ותיקוני הישוב והמדינות כולם, אבל אחרי שהזכיר מהם הרבה, כגון: לא תלך רכיל, לא תקום ולא תיטור, לא תעמוד על דם רעך, לא תקלל חרש, מפני שיבה תקום וכיוצא באלו – חזר ואמר "ועשית הישר והטוב" בכל דבר, ואפילו מה שאמרו "פרקו נאה" ו"דיבורו בנחת עם הבריות", עד שייקרא בכל ענין תם וישר.

ובפרשת בן סורר ומורה מפרש רמב"ן טעם מטעמי עונשו, כי נצטוונו לדעת ה' בכל דרכינו – וזולל וסובא לא ידע דרך ה'.

"אחרי ה' אלקיכם תלכו ואתו תיראו"

(יג, ה) שמעתי שה"חפץ חיים" זצ"ל שאל להאדמו"ר מגור זצ"ל, הא כתב רש"י (בראשית ט"ו א', והוא מב"ר מ"ד ה'), שכל מקום שנאמר "אחרי" הוא מופלג, וא"כ למה כתוב פה "אחרי", הרי ודאי שהאדם צריך להשתדל להיות יותר קרוב.

ותירץ לו: שזהו לרמוז, שאם אדם מרגיש שהוא קרוב להשי"ת, ידע שהוא מופלג ורחוק מאד מהשי"ת. ועוד אמר, שאפילו מי שהוא מופלג מאד, בכ"ז גם במצב של רחוק, יש מקום ודרך ללכת אחרי השי"ת, ע"כ.

ואני שמעתי, שזהו מה שכתוב בקרא (לקמן ל' ד') "אם יהיה נדחך בקצה השמים... משם יקחך", היינו אפילו אם האדם הוא במצב נדח, מ"מ אם עדיין לא ניתק לגמרי ונאחז בקצה השמים, היינו שיש בו עוד איזה נקודה של רחניות, בכח אותה נקודה "בקצה השמים", הקב"ה ברחמיו מעלהו ומקרבהו אליו ית', אם רק ברצונו של האדם להתקרב.

(זכרון שמואל)

"לא תאבה לו וגו'"

(יג, ט) פ"י, ונתנת התורה עצה לאדם שימלט בה ממנו, אומר "לא תאבה לו", פ"י, ע"ד אומרו (משלי א' י') "בני אם יפתוך חטאים אל תאבה", פ"י, לא תכנס עמו בטענות, אלא שלילת הרצון בלא טענה, ועיין מה שפירשתי בפסוק "ולא אבה", וישלול שמוע דבריו עוד בזה. והטעם שאם יכנס עמו בטענות, אלא שלילת הרצון בלא טענה, ועיין מה שפירשתי בפסוק "ולא אבה", וישלול שמוע דבריו עוד בזה. והטעם שאם יכנס עמו בטענות, התמדת החושב תוליד תכונת הרע באדם.

(אח"י"ח הק"י)

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון"
(טו, ז)
רבי יצחק מקורביל מונה בספרו סמ"ק שתי מצוות מיוחדות, הקשורות למתן צדקה, ותלויות בלב: האחת – "ולא ירע לבבך בתתך לו", שלא תצטער אחר הניתנה לפני אלא תשמח; השנית – "לא תאמץ את לבבך", שלא תאמר: מה לי לסייע לפלוני, אם היה רוצה היה מרויח אפילו יותר מצרכי? אפילו אתה נותן ממחשבה זו אתה עובר ב"לא תאמץ".

הליכות והלכות

מדיני סליחות וחודש אלול

ברי"ח אלול עלה משה להר סיני לקבל לחות אחרונות לכן כל אותם ארבעים יום עד אחרי יום כיפור הם **ימי רצון** והם זמן הראוי יותר לתשובה שלמה. ורמז לדבר: אני לדודי ודודי לי שהם ר"ת אלול, וסופיהם גימטריא ארבעים, וכן רמז "אריה ישאג מי לא ירא" אריה ר"ת: אלול, ראש השנה יום כיפור, הושענא רבא.

מיום ב' אלול מתחילים הספרדים באמירת סליחות עד יום הכפורים, ומנהג אשכנזים להתחיל לומר מרי"ח לאחר התפילה "לדוד ה' אורי וישעי", וכן תוקעים בשופר לאחר התפילה.

וכן יש נוהגים בכל חודש אלול לומר תהלים לאחר התפילה כך שמסיימים בראש השנה בציבור את כל הספר.

זמן הראוי לסליחות הינו באשמורת הבוקר אך אפשר לאמרם בכל זמן ביום. אולם כיון שאומרים בהם י"ג מידות אין לאמרם מהשקיעה עד חצות הלילה (פרט מליל יום כיפור).

מי שאין לו מנין לאמירת סליחות יוכל לאמרם ללא מנין אך את י"ג המידות לא יאמר כרגיל, כיון שזה דבר שבקדושה שאינו נאמר אלא במנין, אלא יאמר בניגון כקורא בתורה. וכן ידלג הקטעים הנאמרים בלשון ארמית. ויש שהתירו גם קטעים אלו ביחיד ורק הקטעים בסוף הסליחות בארמית ידלג (כגון מרנא דבשמיא) (תורה לשמה) אולם את שאר הסליחות יוכל לומר גם ללא מנין.

מנהג הספרדים לתקוע בשופר בזמן אמירת י"ג מידות. והעיר "אור לציון" שהתקוע יאמר קודם התקיעה במהירות את הי"ג מידות ורק אח"כ יתקע.

האומרים סליחות באשמורת יברכו כל **ברכות השחר** קודם הסליחות, ובעיקר ברכות התורה, כיון שאין לומר דברי תורה קודם ברכות התורה וכן ראוי גם למנהג אשכנז.

כתב ה"בן איש חי" זצ"ל שאמירת תיקון חצות קודם לסליחות, ולכן אם אין שהות, קודם יאמרו **תיקון חצות**, ורק אח"כ סליחות, שאמירת תיקון חצות חשובה ובפרט בימים אלו הזמן מוכשר לזה. וכתב בספר "אלף המגן" שרבים מבני תורה הורו היתר לעצמם למנוע מלומר סליחות ורק אומרים ביום הראשון ובערב ר"ה וכו' וכו', אבל באמת שגו, כי מרי"ח אלול עד לאחר יום כיפור המה ימי רצון כל היום, וקודם עלות השחר מובחר ביותר, ולכן ראוי ונכון להם ביותר להיות המה הראשונים לכל דבר שבקדושה ולהשתתף עם הציבור בעת אמירת

רגליו, ואכן התקיימה גזירתו. והנה במנהג השרים הבכירים מצינו, שכאשר חשים המה שמעו ונכשלו בתפקידם, הם מבקשים לפטרם ממשרתם. כך נהג בעצמו איש קדוש זה, נחום "איש גם זו". מאחר שידע שכל כוחותיו אינם שלו, והוא רק גזבר הממונה עליהם, לכן אם רק אירע לו משגה במילוי תפקידו, גזר על איבריו להתפטר מעבודתם. ואף בקנייני החכמה והדעת קיים כלל זה, אומר הגר"ש שקופ, שכל אדם אינו אלא גזבר על כשרונותיו וכוחותיו המיוחדים לו. לפיכך, אם יקדיש אדם מזמנו, ויואל לתרום מסגולתו ומחכמתו לכלל, ללמד תורה למי שראוי ללמד, או אז יזכה להתעלות למשרה רמה עוד יותר.

לפי זה, מה שאמרו "מתלמידי יותר מכולם", הרי מלבד הסגולה הטבעית שבדבר, יש בזה משום כח הצדקה והמעשר הרוחני. וכשם שמעשר כספים מעשיר את האדם, והעני הוא הגורם לכך, כך המעשר הרוחני מעשירו ברוחניות ומתקיים בו "מתלמידי יותר מכולם".

(רבי שמעון שקוף)
☆☆☆☆☆
תלמיד הגר"א, הגאון רבי משה שלמה מטולוצ'ין, נדרש לדברי המדרש: "עשר תעשר, זהו שאמר הכתוב נבהל להון איש רע עין, ולא ידע כי חסר יבואנו". והדברים טעונים ביאור.

ברם, הכתוב אומר במשלי (י, ב) "צדקה תציל ממות", ונאמר "טוב עין הוא יבורך". פירוש, כי אם נותן צדקה בעין טובה, תכנס האות 'עין' בתיבת 'מות', ויתקרא מעתה 'מעו'ת'. זהו "טוב עין" שהוא יבורך", שהמעות הצדקה מתברך במעות ובחיים, אחר שניצול מ'מות', על-ידי ה'עין'. אבל אם ירע עינו באחיו האביון, או אז תוסר האות 'ע' מתיבת 'מעו'ת', וישאר 'מות'. זהו שנאמר "נבהל להון" וקופץ ידו מלתת צדקה, הוא "איש רע עין", ולא ידע כי חסר יבואנו", שתחסר האות 'עין' מתיבת 'מעו'ת'.

(רבי משה שלמה טולוצ'ין)

"ולא תקפץ את ירך מאחיך האביון"

(טו, ז)
הגאון איש הצדקה והחסד רבי אליהו חיים מייזל, ביאר הכתוב במשל, לעשיר קמץ אחד שבאו להתרימו עבור "קמחא דפסחא", וסירב לתת באמרו כי יש לו אח עני. קבלו הגבאים את האמתלא והסתלקו להם. אך הנה למחרת בא האח העני בבקשת תמיכה מקופת הצדקה, ולדבריו אין אחיו העשיר תומך בו כלל. פנו הגבאים ושאלו לעשיר, מדוע הנך משקר, והשיבם, כלום אמרתי שאני נותן לאחי, לא אמרתי אלא שאח עני יש לי, ואם לאחי, שהוא עצמי ובשרי, אינני נותן, היאך אתן לאחרים. משום כך מזהירה התורה באזהרה יתירה "ולא תקפץ את ירך – מאחיך – האביון", כי דוקא משום שאתה הוא אחיו העשיר, אין הבריות מרחמות עליו, והכל סומכין עליו.

"כי קרא שמיטה לה"

(טו, ב)
כתוב בספר "אורים ותומים" שחיבר רבי יהונתן אייבשיץ מפראג: שנת שביעית היא שנת רצון לה', אשר בה ישליך האדם אלילי כספו ולא יאמר אלהינו למעשי ידינו, הוא היקום והרכוש, כי אז אין כסף נחשב לכלום.. ולכך נוהג שמיטה קרקע וכספים בשנה ההיא....

"כי הרג תהרגוני"
דברי התורה כלה רחמים מבעל הרחמים יתעלה, וכאשר תצוה עלינו להרוג המחויב, לא כוונה שנעשה כן דרך נקמה שנקום ממנו כיון שנתחייב בה, כי זה היה סיבה להרגיל טבענו במדת האכזריות, אך הכוונה בנקמתו דרך רחמנות לרחם על השאר. ומהו הזכיר לפניו (פסוק ט) "לא תחוס עינד עלי", ואחריו (פסוק יב) "וכל ישראל ישמעו ויראוך ולא יוסיפו לעשות כדבר הרע הזה בקרבך".

"כי בקש להדיחך מעל ה' אלקיך"
(יג, יא)
הביאור עפ"י מ"ד (ברכות ו) תפלין דמארי עלמא וכו' "מי כעמד ישראל כו", לכן המסית לישראל לע"ג רוצה שיסורו מהיות תפארת להש"ת, ומהיות חקוקין לתפלו, וזה "מעל ה' אלקיך".

שפטים

מרגלא בפומיה דהצדיק רבי שמחה זיסל זצ"ל מקלם, התבונן נא וראה, כי המסית הזה, אף שלא הצליח להפיק זממו, חייבתו תורה סקילה על אשר בקש להדיח בני ישראל לדרך לא טוב, ונצטוינו כי לא נחמול ולא נכסה עליו. עאכ"ו המשתדל בזכוי הרבים להטות לב חבירו לטובה, ואף כי לא יצליח בידו, שכרו מרובה מאד, שהרי (סוטה י"א) מדה טובה מרובה על מדת פורענות. הבה נתבונן נא בזה, להשתדל לפעול להחזיר אחינו התועים למוטב, מה גם שצמאים הם לדבר ה', והעוסקים בזה הצליח ה' דרכם, ומפרשה זו אנו למדים גודל שכרם בזה עד לאין שיעור.

"עשר תעשר"
"עשר בשביל שתתעשר"
(תענית ט, א)
סימן לדבר זה, שהעני הוא מוצא הכסף, והוא הגורם לעשיר להתעשר, תמצא באותיות התיבה 'כסף', אשר מוצאן הן אותיות 'עני'. שכן האות ה'קודמת' ל'כ' היא 'י', האות ה'קודמת' ל'ס' היא 'ע', והקודמת ל'פ' היא 'ע'. זהו שאמר הכתוב "כי יש לכסף מוצא" (איוב כח, א), שכן אותיות 'כסף' מוצאן מאותיות 'עני'. והיינו, שהנותן צדקה אינו מפסיד, אדרבא עוד מרויח, כי הניתנה לפני היא מוצא לכסף שיבוא. **(המגיד מפאלצק)**

(יד, כב)

☆☆☆☆☆
בטעם סגולת הצדקה להעשיר את בעליה, אמר הגאון רבי שמעון שקופ: כל שפע חומרי או רוחני הירוד לעולם, ניתן בעצם לכלל האומה הישראלית, ואילו האדם היחיד אינו אלא גזבר הממונה על חלקו לנצלו לטובת הכלל. דרכו של עולם הוא, שהממונה על אוצר הממשלה, אם ממלא תפקידו באמנות על אוצר קטן, מעלים אותו למשרה בכירה, לשמור על אוצר גדול, אף אם לא יצטיין במעלות אחרות אלא בזו בלבד. כמו כן להיפך, אם מועל בתפקידו, לא יועילו לו כל מעלותיו האחרות, והוא יוסר ממשמרתו. כך באוצרות שמים הניתנים לאדם, אשר אם ממלא תפקיד הגזברות שלו נאמנה, ומעשר כספו כראוי, מעלים אותו בדרגה, על ידי שיתעשר ויתמנה על אוצר גדול יותר. זאת למען ימשיך לעשות רצון הבורא ולהטיב על הכלל.

על פי זה יובן מה שמסופר מעשה נורא על נחום איש גם זו" (מסי תענית כו), שכיון שלא קיים מצות הצדקה כראוי, לפי דעתו, גזר על עצמו שיסומא עיניו ויתגמדו ידיו ויקטעו

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנוה, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

בפניו שיגלה לה את הסוד. זמן רב לחצו עליו, מאחר והם היו בטוחים כי קיבל איזו תרופה נדירה ורצו אף הם לקבלה, והנה הוא מסרב לגלות. אבל אשתו ואחותה, שהצטרפה אליה, לא הירפו ממנו, האשימו אותו שכלל לא איכפת לו על מחלתה, שהוא אכזר וכיו"ב, עד שכבר לא מסוגל היה לעמוד בכך, והלך וגילה את הסוד.

תיכף ומיד לאחר שגילה את הסוד, כי נרפא בזכות ברכתו אותו רב זקן, שאלו שלח אותו החפץ-חיים - הוא חזר ונתקף באותה מחלה שחלה בה אז. החפץ-חיים היה אז עוד בחיים, ועל כן התאמץ האיש, ובעיצום מחלתו נסע אליו וכמובן שפך לפניו שוב את תחינתו ואמר, אכן את חטאי אני מזכיר, כך וכך היה מעשה, הלכתי וגיליתי ושוב חליתי, אבל רחמו עלי וכו' וכו'!

נענה לו החפץ-חיים באנחה מעומק הלב: בני היקר! דע לך כי אז צמתי שלוש יום כדי שאוכל לעזור לך, אבל עכשיו זקנתי ושבתי ושוב אין בכוחי לעזור לך ולהושיעך לישב בתענית, לצום ולהרבות בתפלה ותחנונים כמו אז, במה אוכל לעזור לך?!

(שאל אביד ויגד)

לעשות משהו כדי לשים קץ למצבו האנוש. נסעו, איפוא, אל החפץ חיים, נכנסו אליו וסיפרו לו על המצב האומלל של חברים, שזה כבר כעשר שנים שהוא שוכב על ערש דווי ואין תרופה למחלתו.

שמע החפץ חיים את דבריהם אבל הגיב על כך בקרירות.

הבחורים לא נילאו, חזרו על הסיפור והטעימו, כי מדובר בבחור בן-תורה שלא הפסיק כל הזמן את משנתו, למרות מחלתו. כאשר שמע זאת החפץ חיים, נענה מיד ואמר: הוא בן תורה ועד עתה הוא ממשיך בלימודיו, אם כן - הוא יהיה בריא.

כאשר שבו הבחורים אל חברים החולה, כבר התחיל מצבו להשתפר, ומקץ תקופה לא ארוכה הוא חזר לגמרי לאיתנו.

שליש ימי הצום של החפץ חיים להצלת יהודי ממחלה

מעשה היה בבחור אחד בישיבת ראדין, שחלה במחלה אנושה וחשוכת-מרפא, והוא נכנס לחפץ חיים ובכה וקונן מרות על גורלו הקשה, אבל החפץ-חיים לא ענה לו דבר, והבין בחור מזה שנגזרה גזירה, אך הוא לא הירפה ובא עוד כמה פעמים ושפך לפניו מרי שיחו, עד שהחפץ-חיים נענה ואמר לו: יש לי עצה עבורך, סע לעיירה פלונית, שם יש רב זקן, תלך אליו ותבקש ממנו ברכה ואז תיוושע, אבל תנאי אחד אני מתנה אתך: הדבר הזה חייב להשאר בסוד גמור ואסור שאף אדם יודוע על כך.

מובן מאליו שהבחור הבטיח שלא יגלה. הוא נסע לאותו רב, קיבל ממנו ברכה, ומיד כשיצא ממנו - הוא הבריא. לאחר מכן נשא אשה, הקים משפחה והכל התנהל אצלו בצורה מסודרת וטובה.

והנה, כעבור הרבה שנים חלתה אחותו אשתו באותה מחלה שהוא חלה בה אז, ומאחר שאשתו ידעה כי היה פעם חולה בזה והבריא, הגם שלא ידעה איך וכיצד, עמדה והתחננה

סליחות או תהילים ומהם יראו שארית ישראל וכן יעשו ליתן לב לשוב. ויש לומר את הסליחות במתינות ובכוונה טוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה. ואם זמנם קצר ידלגו על מקצת פיוטים כי עיקר הסליחות הם י"ג מידות והוידו. ומי שקשה לו לבוא כל יום לפחות יבוא בשני וחמישי ובערב ראש השנה ועשרת ימי תשובה. ונסיים בדברי ר' ישראל מסלנט זצ"ל שבימי חודש אלול צלחה עליו רוח יראה וחרדת קודש גדולה מפני אימת יום הדין. שאלוהו פעם למה? וכי אלול הוא 'דוב' שצריך לפחד ממנו? ענה להם, וכי אנחנו חזקים מדוד המלך שאמר 'גם את הארי וגם את הדוב הכה עבדך' ובכל זאת פחד מאימת הדין: "סמר מפחדך בשרי וממשפטך יראתי"!!

נוהגים בחודש אלול שהכותב מכתב לחברו מוסיף "לשנה טובה תכתב ותחתם".

יהי רצון שנוכה לתשובה שלמה במהרה בימינו לעשות נחת רוח ליוצרנו, לעשות רצון בוראנו ולקבל פני משיח צדקנו אמן.

מעשה חכמים

החפץ-חיים ורפואתו של בן-תורה

מעשה בבחור בן-תורה שחלה במחלה נדירה ביותר. הוא התחיל להתרחב ולהתנפח במקום לגדול לאורך, כרגיל אצל כל שאר אנשים. לקחו ואישפזו אותו בבית-חולים, אבל גם שם לא נמצאה רפואה למחלתו המשונה. חלפו ימים ונקפו חדשים רבים. הבחור שכב על מיטת-חליו בבית החולים, הבחורים מחבריו עשו עמו חסד, באו לסועדו בחלו ולמדו עמו חברותות בקביעות. עברו כבר כעשר שנים, ועדיין הבחור נמצא במצבו הקשה, וחבריו החליטו כי צריך

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ל אב א' ראש הדיש	כט אב	כה אב	כז אב	כו אב	כה אב	כד אב
רבי דוד נחמיהם מח"ס מחנה דן	רבי שמואל סלנט רב של ירושלים	רבי דוד בהן הנזיר	רבי יהודה משה פתיה מח"ס בית לחם יהודה	רבי יואל טימלובים מסאמכנאר מח"ס ויואל משה	רבי יעקב מושלם מח"ס ישועת יעקב	רבי אפרים זלמן מרגליות מח"ס די הקמנה על הרמב"ם
שקיעה 7:57						שקיעה 8:05

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה